

Doc. dr. sc. Milijan Sesar,
Pravni fakultet u Splitu
Katedra za građansko procesno pravo

DOSTAVLJANJE OGLASNOM PLOČOM SUDA U PARNIČNOM POSTUPKU

UDK: 347.923

Primljeno: 01. 03. 2006.

Pregledni rad

U ovom radu autor niz procesnopravnih problema koji se odnose na praksu hrvatskih sudova koji u parničnom postupku često vrše dostavu oglasnom pločom suda. To je posebice nedopustivo kada se dostava oglasnom pločom suda izjednačava sa osobnom dostavom stranci u slučajevima kada je propisana osobna dostava u ZPP-u. Događa se da tuženik za parnicu sazna tek u ovršnom postupku, jer je i dostava i tužbe i presude obavljena oglasnom pločom suda, a kao posljedica nepoznate adrese tuženika. Autor predlaže nova rješenja kako bi se ovakve procesnopravne situacije u potpunosti eliminirale.

Ključne riječi: *dostavljanje, oglasna ploča*

UVODNO O DOSTAVLJANJU U PARNIČNOM POSTUPKU

Po jednim¹ dostavljanje je usmjereno na to da se adresatima pruži mogućnost da saznaju za sadržaj pismena koja im se upućuju.

S druge strane, dostavljanje se definira kao radnja koja ima za cilj u potpunosti ostvarenje načela kontradiktornosti, i to tako da bi u svakom momentu svaka stranka trebala znati šta radi druga stranka u postupku, ili pak šta radi sudac u tom postupku.² Ako dođe do manjkavosti u dostavljanju, to predstavlja apsolutno bitnu povredu odredbi parničnog postupka.

Dakle, apsolutno je točno da uručenje određenih sudskih pismena mora biti realizirano na zakonom propisani način pod prijetnjom apsolutne ništavosti radnji poduzetih po nepropisnom dostavljanju.³

¹ Triva-Dika, Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 2004., str. 367.

² Tako i Lojze Ude, Civilno pravdni postopek, Ljubljana, 1998., str.157. i Lojze Ude, Civilno procesno pravo, Ljubljana 2002., str. 193.

³ Tako i Heinz Thomas-Hans Putzo-Klaus Reichold-Rainer Husstege u, Zivilprozessordnung, München, 1999., str. 355.

Po nekim autorima dostavljanje ili uručenje predstavlja “zakonsku formu s učinkom potrebe ispravnog postupanja, kada se jednoj poznatoj osobi, s poznatim osobnim podacima ima uručiti pismeno ili cijeli spis”.⁴

Tako u njemačkom pravu postoji “osoba za koju se mora izvršiti dostavljanje, a to su uvijek stranke ili umješak, a nikada njezin zastupnik”.⁵

Drugi pravni subjekt je “onaj tko treba dobiti pismeno”, dakle osoba koja je označena kao primatelj pismena.⁶

Treći subjekt je “onaj koji stvarno šalje pismenu pošiljku”.⁷

Potrebno je također istaknuti da primatelj i pošaljatelj uvijek moraju biti različite osobe, ili fizičke ili pravne.

U svakom slučaju je bilo koji parnični postupak smješten u određeni vremenski period.⁸

To znači da su svaka radnja, a posebice svaki stadij od početka tijeka parnice određenim vremenskim periodom determinirani.⁹

To vremensko određivanje pojedinih radnji ili stadija u parničnom postupku, usko je vezano za uredno dostavljanje sudskih pismena u toj parnici.

NAČINI NA KOJE SE VRŠI DOSTAVLJANJE

Najčešće isticani način dostavljanja sudskih pismena je pošta. Međutim, različiti pravni sustavi na različite načine ističu poštu kao dostavljača u parničnom postupku.

Negdje je to izraženo u rješenju “u pravilu”,¹⁰ ali se i to u pravilu različito razumije i predstavlja u pravnoj praksi. Tako u austrijskom procesnom pravu postoje izričito navedeni izuzeci koji govore o tome kada pošta ne vrši dostavu,¹¹ kao primjerice kada u mjestu gdje se dostava ima izvršiti nema poštanske službe, kada bi dostava poštom zakašnjela ili ne bi mogla biti izvršena sukladno propisima.

Neki drugi pravni sustavi svrstavaju poštansku dostavu jednaku dostavama na sve druge načine.

Tako je, primjerice, u slovenskom pravu dostavljanje poštom jednako kao i dostavljanje po djelatniku suda, na sudu ili na drugi propisani način.¹²

⁴ Tako i Thomas Putzo, o.c.str.,str. 355.

⁵ Vidi članak 191/2 DZPO

⁶ Vidi članak 191/3 DZPO

⁷ Vidi članak 191/4 DZPO

⁸ Vidi Hans Ulrich –Walder –Bohner, Zivilprozessrecht, Zurich, 1983., str. 403.

⁹ Vidi Hans Ulrich-Walder-Bohner, o.c. str.403.

¹⁰ Vidi članak 133 ZPP RH ili članak 88/1 OZPO.

¹¹ Vidi članak 88/1/1,2,3,4,5,6 OZPO, vidi članak 195/9 ZPO, a ovdje je potrebno napomenuti da u Republici Austriji postoji poseban zakon o dostavljanju, a manji dio odredaba o dostavljanju se nalazi u OZPO.

¹² Vidi članak 132/1 SI ZPP.

Pored, u pravilu, poštom u Hrvatskoj se pismena mogu dostavljati i putem sudskog djelatnika, putem nadležnog tijela otpreme, neposredno u sudu, oglasnom pločom suda, javnim bilježnikom.

Kada govorimo o pošti mislimo na poštu koja je u vlasništvu države.

Nešto drugačija je situacija kada se radi o privatiziranoj pošti.¹³

Slovenski ZPP je uveo jednu novinu u mogućnost dostavljanja pismena, a to je ustanovom ili pojedincem koji se bavi uručenjem sudskih pismena kao registriranom djelatnošću.¹⁴ Za takvu djelatnost suglasnost mora dati ministar pravosuđa, te donijeti pravilnik o načinu uručenja koje vrše takve fizičke i pravne osobe.

Prema Udeu, te i po mom mišljenju, razlozi za ovakvu rješidbu su mogućnost otklanjanja raznih zlouporaba u parničnom postupku koje se događaju izbjegavajući primiti pismeno.¹⁵ Ovakvim načinom dostave moraju se složiti obje stranke, a troškove dostave plaća ona stranka koja ju je predložila.

Pored gore navedenih različitih načina sudskih dostavljanja u parničnom postupku, predmet ovoga rada biti će jedan od izuzetno specifičnih dostavljanja u parničnom postupku, a to je dostavljanje oglasnom pločom suda, što u Republici Hrvatskoj u primjeni izaziva dosta procesnih problema u parničnom postupku.

DOSTAVLJANJE OGLASNOM PLOČOM SUDA U PARNIČNOM POSTUPKU

a) Općenito o dostavljanju oglasnom pločom suda

Neposredna dostava se samo izuzetno nadomješta tradicionalnom, ali po svojoj efikasnosti veoma sumnjivom metodom-objavlivanjem oglasa.¹⁶ ZPP RH u članku 145. st. 5., čl. 134. lit. a), 133. lit. b), te čl. 142. regulira pitanje dostave putem oglasne ploče suda u parničnom postupku, jednako kao i članak 145. st. 2 ZPP RSl. Posebice upućujem na odredbu članka 142. ZPP RH koji regulira pitanje osobne dostave, jer napominjem da se u određenim slučajevima u parničnom postupku osobna dostava izjednačuje sa dostavom na oglasnoj ploči suda u parničnom postupku što nikako nije zakonito. I u jednom i u drugom slučaju tako se dostava može vršiti samo ako je parnični postupak u tijeku, a nikako kada se radi o pravu uručenja koje mora biti osobno.¹⁷

¹³ Thomas – Putzo, o. c. str. 381.

¹⁴ Vidi članak 132/2 ZPP Sl.

¹⁵ Vidi Ude, o. c. str. 193.

¹⁶ Triva-Dika, o.c.str. 376.

¹⁷ Tako prema odredbama ZPP RH i ZPP Sl, postoje uvjeti kada se može dostavljanje vršiti oglasnom pločom, a to je npr. ako stranka ili njezin zastupnik ne obavijesti odmah sud o promjeni adrese, pa se dostava nije mogla uredno obaviti, sud određuje da će se pismeno istaknuti na oglasnoj ploči suda, pa će protekom 8 dana od toga dana biti smatrano da je dostava uredno izvršena (Hrvatska i Slovenija).

U SR Njemačkoj, Švicarskoj ili Austriji nije moguće dostavljanje u parničnom postupku oglasnom pločom suda.

Prema odredbama Direktive EU o sudskoj dostavi i izvansudskoj dostavi pismena u građanskim ili trgovačkim sporovima u državama članicama EU, ta se direktiva ne odnosi na slučajeve kada je primatelj na nepoznatoj adresi.¹⁸ To znači da spomenuta direktiva ne omogućava dostavu sudskih pismena oglasnom pločom suda.

b) Prva dostava oglasnom pločom u parničnom postupku

Po mome mišljenju, nikako se ne može, osobito prva dostava (kada se tuženik izvješćuje uopće o postojanju parnice), dakle dostava pismena po kojima se po prvi put tuženik obavješćuje o parnici, te dostavljanje pismena kojima pripada vremenski ograničeno pravo na pravni lijek, vršiti oglasnom pločom suda.¹⁹ Tako propisuju neki zakoni.²⁰

Međutim, u praksi se događa da se i osobnom dostavom, može to biti i prva dostava, podrazumijeva i dostavljanje oglasnom pločom suda. To je nedopustivo.²¹ U Hrvatskoj nema mišljenja po kojemu je nedopustivo izjednačavanje osobne dostave dostavom oglasnom pločom putem suda. Nema, naime, pravnog stava po kojemu nije moguće osobnu dostavu izvršiti dostavom na oglasnoj ploči suda.

Pogrešan je stav i praksa hrvatskih sudova da se dostava oglasnom pločom može tretirati osobnom dostavom.

Na to ukazuju parnični postupci koji su vođeni, a da tuženik nije uopće znao za taj parnični postupak. Stoga sam mišljenja da, ako već ostane dostava oglasnom pločom, ni na koji način ta dostava ne može biti primjenjena kod dostave tužbe, platnog naloga, presuda i rješenja protiv kojih je dozvoljena žalba, moraju dostaviti stranci osobno, ili njenom punomoćniku ili njenom zakonskom zastupniku.²²

Ne može biti parničnog postupka dok nemamo potvrdu da su prije navedena pismena, u prvom redu tužba uručene osobno, punomoćniku ili zakonskom zastupniku. Tuženik, u najmanju ruku mora znati da postoji parnični postupak u kojemu je on tuženik.

¹⁸ Pregled članka 1/2 Direktive EU o sudskoj i izvansudskoj dostavi u građanskim i trgovačkim sporovima, broj 1348/2000 od 29. 05. 2000. koji glasi da "pravila ne vrijede ako je adresa primatelja pismena nepoznata".

¹⁹ Tako Triva-Dika, o.c. str. 375.-376.

²⁰ Vidi članak 142/1 ZPP-a, članak 142/1 ZPP SI

²¹ Postoje parnični postupci pred općinskim sudovima u Hrvatskoj gdje je prva dostava obavljena oglasnom pločom suda, a tuženik je za taj parnični postupak saznao nakon donešenog rješenja u ovršnom postupku, i blokade računa u banci. U tim slučajevima je osobna dostava konzumirana dostavom na oglasnoj ploči suda, što nikako nije na zakonu utemeljeno, a da i ne govorimo o pravnoj sigurnosti, odnosno nesigurnosti. Moj je stav, a što ću u ovom radu dalje i tvrditi da dostava putem oglasne nikako nije dobro rješenje, a posebice takva dostava kada se radi o dostavi tužbe, presude te svih drugih sudskih pismena koji su vezani za rokove i korištenje pravnih lijekova.

²² Vidi pravomoćnu i ovršnu presudu Općinskog suda u Splitu br. I P 1855/03 od 4. srpnja 2005., te ovršni postupak po toj presudi br. OVR-4087/05. Vidi presude Općinskog suda u Supetru P-26/04, P-28/04, P-29/04, P-44/04, P-103/04, P-128/04.

Međutim, u Hrvatskoj imamo pogrešnu primjenu i tumačenje ZPP-a, po kojemu se osobna dostava može izvršiti i oglasnom pločom suda.

S druge strane takav način dostavljanja i sudska praksa koja dozvoljava prvu dostavu i oglasnom pločom, izaziva i veliku pravnu nesigurnost s jedne strane, i otvara velike mogućnosti zlouporabe takve dostave s druge strane.

Kratko rečeno svi oni koji mijenjaju prebivalište, trgovačka društva s promjenom sjedišta trgovačkog društva morali bi obilaziti oglasne ploče sudova, provjeravati jesu li možda tuženi u nekom parničnom postupku. Ako su u međuvremenu i promijenili svoje prebivalište, odnosno sjedište, uredno sve po zakonu, a tužitelj želi upravo izigrati urednu dostavu bilo namjerno ili nenamjerno, deklarirajući staru adresu tuženika.

Upravo ovakva mogućnost daje šansu manipulaciji dostavljanjem oglasnom pločom suda. Ovo se odnosi i na dostavljanje oglasnom pločom i u okolnostima kada već teče parnični postupak. U tomu je sukladna i Direktiva EU br.1348/2000. od 29. svibnja 2000., o dostavljanju sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim sporovima, članica EU pa se ta direktiva i ne odnosi na dostavu kada se radi o nepoznatoj adresi tuženika.²³

Za razliku od rješenja o dostavljanju putem oglasne ploče u Hrvatskoj gdje je i prva dostava moguća oglasnom pločom, ali ne kao prva dostava i dostava točno navedenog pismena u nekim drugim državama, nije moguća dostava oglasnom pločom niti u jednom stadiju parničnog postupka.

Mislim da je najbolje rješenje da se ne dopusti dostavljanje oglasnom pločom ni u jednom stadiju parničnog postupka. Npr. u Austriji nije moguća dostava oglasnom pločom, nego se dostava mora izvršiti na niz drugih načina, jer je zapravo u civiliziranoj državi gotovo nezamislivo da se ne može pronaći adresa tuženika bilo fizičke ili pravne osobe.²⁴

Jednako tako niti njemački Zakon o parničnom postupku ne predviđa mogućnost dostave oglasnom pločom, nego je potrebno iskoristiti sve mogućnosti kako bi se ne samo prva, nego i svaka druga dostava mogla izvršiti stranci ili njenom punomoćniku.²⁵

Originalno rješenje sadrži švicarsko pravosuđe. U situacijama kada je pokušaj uručenja neuspješan, kada je ponovno pokušano uručenje neuspješno, radi nepoznate adrese, uručenje se provodi kroz publikacije u službenom listu ili u nekom drugom listu u kantonu.²⁶

²³ Vidi članak 1/2 Direktive br.1348/2000., od 29.05.2000.

²⁴ U tom smislu vidi članak 21 Zustellgesetz (Austrijski zakon o dostavljanju), te članak 106 OZPO

²⁵ Vidi članak 166-213 DZPO

²⁶ Vidi Guldener, o.c.str.254, H.U.Walder-Bohner, o.c.str. 407, članak 11 Bund (BZPO), Zurich 183, 187 GVG, Bern 111 f.f.ZPO, Luzern 29 ZPO, Uri 71 ZPO, Schwyz 119 OG, Obwalden 67 ZPO, Nidwalden 67 ZPO, Glarus 63 ZPO, Zug86 OG, Freiburg 29 ZPO, Basel-Stadt 33 ZPO, Basel-Land 65 ZPO, Thurgau 77, 133

NEDOSTACI DOSTAVLJANJA PUTEM SUDSKE OGLASNE PLOČE

a) Mogućnost zlouporabe

Dostava putem sudske oglasne ploče otvara niz mogućnosti zlouporabama. Ovo prvenstveno i iz razloga što te zlouporabe može koristiti tužitelj (koji zna za to pismeno za razliku od tuženika), moguća je zlouporaba i suca, zlouporaba trećih osoba, bilo sudskih službenika bilo, trećih osoba.

Sudsko pismeno koje se nalazi na oglasnoj ploči suda (tužba, presuda, ili bilo što drugo što je na oglasnoj ploči) može biti skinuto s ploče, odmah po postavljanju, tijekom roka, ili po isteku roka. Suprotna zainteresirana stranka, a i tužitelj mogu s oglasne ploče skinuti pismeno odmah po postavljanju na oglasnu ploču, i vratiti ga neposredno po isteku roka. To nije nikakav problem, posebice kada se zna da oglasne ploče na sudovima nisu zaštićene dostupne su svima, čak i običnim prolaznicima te zlonamjernim osobama. Naime, nikakav problem nije to pismeno skinuti sa oglasne ploče. Konačno, takvo pismeno može skinuti i sam tužitelj. Postoji mogućnost uklanjanja tih pismena, a da nikada ne bude poznato tko ih je ikada skinuo s oglasne ploče, a da štetne posljedice trpi samo tuženik. To nije nikakvo čudo, posebice na nekim sudovima, gdje dnevno hodnicima suda prođe i po nekoliko stotina osoba, a možda i tisuću s ovim ili onim namjerama.

b) Tuženik ne zna za parnični postupak

Koristeći sudsku praksu po kojoj se i dostava tužbe ili poziva za pripremno ili prvo ročište može izvršiti i putem oglasne ploče suda, po momu mišljenju se suspendira i nastanak litispencije. Naime takva tužba nije dostavljena na zakonit način tuženiku. Tuženik ne zna za spor, što opet znači da nije u mogućnosti poduzimati nikakve parnične radnje koje pripadaju tuženiku. I ne samo to. Postoji mogućnost da tužbu, ili poziv za prvo ili pripremno ročište netko treći, namjerno ili nenamjerno ukloni sa oglasne ploče, a da to nije tužitelj.

To znači, da niti tužitelj u tom slučaju ne zna je li tuženik upoznat sa parnicom na zakonit način. Naime, dostavom na oglasnoj ploči suda sud pismeno vraća u spis po proteku roka. To znači da ne postoji nikakav dokaz o tomu ima li saznanje o parnici tuženik, taj će podatak sud tek dobiti ako se o tome očituje tuženik bilo podneskom bilo pristupanjem na ročište.

Tuženik sam može odmah po isticanju tužbe ili poziva na prvo ili pripremno ročište na oglasnu ploču suda otrgnuti to sa oglasne ploče, te dalje tvrditi kako ništa nije niti vidio niti za bilo što čuo, te dokazivati, ako je to potrebno, da pismeno uopće nije bilo na oglasnoj ploči ili da nije bilo na oglasnoj ploči određeni vremanski period.

Dakle, moguće je da tužitelj ukloni pismeno sa oglasne ploče, tuženik, treće osobe, a da sud nema mogućnosti utvrditi tko je i kada to napravio.

Jedino u parničnom postupku u Hrvatskoj, a što je razvidno i iz nekih presuda proizlazi da se i dostava tužbe i poziv za prvo ili pripremno ročište, ili onoga za što je propisana osobna dostava obavlja putem oglasne ploče suda.

U drugim pravnim sustavima koji su predmet komparacije ovoga rada to nije moguće.

U tomu je posebice jasan stav i odredbe ZPP-a Slovenije, koji izričito isključuju osobnu dostavu oglasnom pločom suda. Naime, prema članku 142/1 ZPP Slovenije, tužba, sudska odluka protiv koje je dozvoljena posebna žalba, izvanredni pravni lijek i opomena za plaćanje sudske pristojbe se dostavlja isključivo osobno.²⁷

Dakle, apsolutno je jasno da se u parničnom postupku u Sloveniji u gore navedenim slučajevima mora izvršiti osobna dostava.

Dalje, članak 145/2 ZPP Slovenije dodatno isključuje mogućnost dostavljanja oglasnom pločom suda gore navedenih pismena. Taj članak predviđa da se u parničnom postupku koji je u tijeku (dakle tužba je uredno osobno uručena) i to sve do uručenja odluke drugog stupnja, dostava može izvršiti putem oglasne ploče suda, ukoliko stranka ili njezin zastupnik ili punomoćnik, u tijeku parničnog postupka promijene adresu, a o tomu odmah ne izvijeste nadležni sud.

Ako stranke u parničnom postupku koji se vodi u Sloveniji ne izvijeste sud o promjeni adrese, tada sud donosi odluku o dostavljanju oglasnom pločom suda. Protekom roka od 8 dana podrazumijeva se da je dostava uredno izvršena.²⁸

Znači, osnovno je da prema odredbi članka 142 ZPP Slovenije tuženik mora znati da teče parnični postupak u kojemu je on tuženik, i to mora na nesporan način biti dokazano i potvrđeno dostavnicom od nekog od ovlaštenih organa dostavljanja.

c) Pravna nesigurnost

Dostavljanje oglasnom pločom u parničnom postupku također doprinosi i mogućnosti stvaranja pravne nesigurnosti građana.

To je posebice očito, ako se ne poštuju odredbe o osobnoj dostavi, te ako se pod osobnom dostavom tumači i dostava oglasnom pločom suda.

Iz ovoga proizlazi da zapravo veliki broj fizičkih ili pravnih osoba, a posebice fizičkih osoba koji su mijenjali prebivalište ili sjedište tvrtke, nije potpuno siguran vodi li se na kojem sudu parnični postupak, a prema prvotnom prebivalištu ili sjedištu tvrtke, a u tom postupku su oni tuženici.

Teorijski kazano, u ovako postavljenoj praksi u Hrvatskoj, bilo bi potrebno vrlo često obilaziti oglasne ploče sudova te utvrditi vodi li se kakav parnični postupak protiv tih fizičkih ili pravnih osoba.

Ako stranka i ne zna da protiv nje uopće postoji tužba, dakle da je ta stranka tuženik, što opet znači da ne postoji niti parnica, odnosno da je narušeno jedno od osnovnih načela parničnog postupka, a to je načelo kontradiktornosti.²⁹

Svaka stranka mora znati za mjesto i vrijeme poduzimanja određenih parničnih radnji.³⁰

²⁷ Vidi članak 142/1 ZPP-a Slovenije

²⁸ Vidi članak 145/1,2,3 ZPP Slovenije

²⁹ Tako i Ude, o.c. str. 193., tako i Thomas-Putzo, o.c. str. 355.

³⁰ Vidi Triva-Dika, o.c. str. 367.

Dosta često to nije slučaj ako se dostavljanje vrši putem oglasne ploče suda, jer tada u pravilu niti tužitelj, a posebice tuženik nemaju potrebnu pravnu sigurnost.

d) Mogućnost skidanja pismena s oglasne ploče suda neovlaštenih osoba

Kako je prije i navedeno, oglasne ploče sudova, onakve kakve su danas, na većini hrvatskih sudova ne daju nikakvu garanciju, da i ona pismena koja su istaknuta na oglasnoj ploči suda, budu na oglasnoj ploči onoliko koliko je to predviđeno zakonom. Tu se mogu dogoditi i događaju se mnoge zlouporabe.

Prvo, sam tužitelj može skinuti pismeno sa oglasne ploče, npr. prvoga dana roka, i vratiti to pismeno zadnjega dana roka. To znači da tuženik gotovo da i nema mogućnosti saznati za to pismeno, a da i ne govorim o poduzimanju nekih pravnih radnji u tijeku ostavljenoga roka.

Drugo, sam tuženik može ukloniti to pismeno s oglasne ploče, te na taj način dovoditi u bezizlaznu situaciju i sud i stranke.

Treće, gotovo da svaka osoba izvan kruga tužitelja i tuženika, može, ako to želi, ukloniti pismeno s oglasne ploče i na taj način napraviti nerješive procesne nedoumice.

e) Zemljopisna udaljenost

Posebne probleme predstavlja situacija kada tuženik pa i tužitelj promjene prebivalište ili registraciju tvrtke, pa na taj način mijenjaju i mjesnu nadležnost suda. U tom slučaju je još teže doći do saznanja o tomu postoji li još kakvo sudsko pismeno na oglasnoj ploči suda prema mjesnoj nadležnosti novoga prebivališta ili registracije tvrtke.

Postoji mogućnost prijave prebivališta ili registracije tvrtke i u drugoj državi. U svakom slučaju zemljopisna promjena prebivališta ili registracije tvrtke dodatno opterećuje i negira dostavu oglasnom pločom u parničnom postupku.

I ove gore navedene činjenice predstavljaju razlog više da se otkloni mogućnost dostavljanja oglasnom pločom u parničnom postupku.

PRAVNE POSLJEDICE ZLOUPORABE INSTITUTA DOSTAVLJANJA OGLASNOM PLOČOM U PARNIČNOM POSTUPKU

Kada se analiziraju pravne posljedice koje nastaju zlouporabom instituta dostavljanja oglasnom pločom razlikujemo najmanje dvije situacije:

a) Pravni položaj tužitelja i tuženika kada se tužba te presuda u prvom stupnju dostavljaju oglasnom pločom suda.

Kada sud prihvaća da je dostavljanje tužbe i presude uredno izvršeno oglasnom pločom suda, tada je pravni položaj tuženika najteži. Tada sud donosi ili presudu zbog ogluhe ili presudu zbog izostanka. Tuženik saznaje za takvu

presudu tek u ovršnom postupku, ili npr. kod blokade bankovnog računa. U presudi se u obrazloženju konstatira kako je tuženik “uredno” pozvan, a da nije pristupio niti osporio tužbeni zahtjev. Kako je mogao pristupiti sudu i osporiti tužbeni zahtjev, kada uopće nije imao pojma da se vodi bilo kakav parnični postupak u kojemu je on tuženik, jer mu tužba nikada nije osobno uručena.³¹ To je suprotno i članku 142. stavak 1. ZPP-a.

b) Pravni položaj tuženika kada se osobno dostavi prvostupanjska presuda, ali ne i tužba

U ovom slučaju je pravni položaj tuženika, ipak, povoljniji nego onda kada niti tužba, a niti prvostupanjska presuda nisu dostavljene osobno ili razumije se njegovom zastupniku ili punomoćniku. Kada je tuženiku osobno dostavljena prvostupanjska presuda, on ima vremena uložiti žalbu na tu presudu, pa i u odnosu na dostavljanje oglasnom pločom tužbe, istaknuti sve procesnopravne i sve materijalnopravne prigovore. Pitanje je kakvo će stajalište zauzeti drugostupanjski sud koji, koliko mi je poznato, misli da se i dostavljanje oglasnom pločom izjednačuje s osobnom dostavom, kako je to predviđeno ZPP-om.

PRIJEDLOZI ZA PROMJENE ODREDBI O DOSTAVLJANJU U PARNIČNOM POSTUPKU U ZPP-U

a) Otklanjanje mogućnosti dostavljanja u parničnom postupku oglasnom pločom suda

Po momu mišljenju je apsolutno potrebno u ZPP-u u Hrvatskoj, otkloniti mogućnost dostavljanja oglasnom pločom suda u parničnom postupku, a posebno dostavljanje oglasnom pločom suda u slučajevima kada se mora izvršiti osobna dostava. Uostalom, kako je to prije i navedeno, u Švicarskoj, Austriji, SR Njemačkoj, kao i u Direktivi EU ne postoji mogućnost dostavljanja oglasnom pločom kada se radi o nepoznatoj adresi stranaka.

U Sloveniji je to isključivo svedeno na mogućnost dostavljanja oglasnom pločom suda, ali tek nakon što je parnični postupak u tijeku, dakle kada stranke promijene prebivalište ili sjedište tvrtke i to do uručenja drugostupanjske odluke.

³¹ Vidi pravomoćnu i ovršnu presudu zbog izostanka Općinskog suda Split I-P-1855/03, od 04.07.2005., te kompletan sudski spis. Presuda je postala pravomoćna i ovršna istoga dana 05.08.2005., a dostavljanje je izvršeno oglasnom pločom suda, i to i tužbe i presude. Tuženik je za takvu presudu saznao tek u ovršnom postupku, koji se vodi pred Općinskim sudom u Splitu broj OVR-4087/05, i to nakon što je od poslovne banke dobio obavijest o blokadi računa tuženika.

b) Kako riješiti dostavljanje u parničnom postupku u slučajevima kada se radi o nepoznatoj adresi stranaka?

Po momu mišljenju, u potpunosti se može izbjeći dostavljanje oglasnom pločom u parničnom postupku u slučaju promjene adrese stranaka.

Takva inicijativa u promjeni ZPP-a bi trebala ići u dva pravca:

1. Promjena i proširenje kruga osoba ili organizacija koje vrše dostavu sudskih pismena, uz dodatak da te organizacije ili osobe moraju biti stimulirane da stvarno i izvrše osobnu dostavu.

To znači da pored uobičajenih načina dostavljanja u parničnom postupku (pošta, sudski dostavljač, javni bilježnik, sudskim pretincem) u Hrvatskoj je potrebno predvidjeti i mogućnost dostavljanja ustanovom ili pojedincem koja se uglavnom bavi uručjenjem sudskih pismena kao svojom registriranom djelatnošću.³² Za takvu ustanovu suglasnost mora dati ministar pravosuđa, te način uručjenja treba biti reguliran odgovarajućim propisom, Na ovaj način bi onaj tko uručuje sudsko pismeno bio osobno zainteresiran za izvršenje dostavljanja, bez obzira radi li se stranci koja je promijenila adresu, a i izbjegli bi se drugi problemi koje donosi dostavljanje oglasnom pločom suda.³³

Kako bi to izazivalo dodatni napor dostavljača onda bi i dodatne troškove takve dostave, primatelju na nepoznatoj adresi trebalo prebaciti na toga primatelja. Neki pravni sustavi predviđaju i propisuju dostavljanje i policijom, kada nije poznata adresa primatelja.³⁴

Mislim da je i bolja dostava policijom kada se radi o nepoznatoj adresi, nego potpuno nesigurna dostava oglasnom pločom suda.

Bilo bi potrebno, odmah nakon saznanja za promjenu stare adrese dostavu vršiti po pojedincu ili ustanovi koja je registrirana za dostavljanje sudskih pismena, ili dostavu izvršiti policijom.

2) Proširiti krug mjesta gdje se može izvršiti dostavljanje uopće, pa tako i osobna dostava.

Nesumnjivo je da i mjesto uručjenja može bitno utjecati na to da dostavljanje bude efikasnije, brže i bez stvaranja nejasnoća u dostavi. Naime, nije rijetkost da se oni kojima je deklarirana nepoznata adresa, nemaju poznato prebivalište ili su promijenili mjesto sjedišta tvrtke (često i iz razloga da izbjegnu urednu dostavu) mogu sresti na ulicama gradova ili bilo gdje na javnim mjestima.

O mjestu uručjenja postoje dvije koncepcije .

Po jednoj koncepciji se uručjenje povezuje sa stanom ili radnim mjestom osobe kojoj se pismeno ima uručiti, ili sa sudom ako se ta osoba zatekne na sudu.³⁵ Jednako je tako i u slovenskom pravu.³⁶

³² Vidi članak 132/2 ZPP Slovenije

³³ Vidi Ude, o.c. str. 193.

³⁴ Vidi članak 177/1 švicarskog GVG-a

³⁵ Vidi članak 140/1 ZPP RH

³⁶ Vidi članak 139/2 ZPP SI

Drugi način uručenja, suprotan prije navedenom se primjenjuje npr. u SR Njemačkoj,³⁷ a po mome mišljenju bilo bi potrebno i u Hrvatskoj regulirati mjesto uručenja kao i u SR Njemačkoj, pa tada ne bi bilo ni potrebno uručenje putem oglasne ploče suda.

Naime, uručenje se po njemačkom pravu vrši u prvom redu u mjestu gdje se osoba kojoj se treba uručiti neko pismeno nađe ili zatekne. To je posebice moguće na ulici, u bilo kojoj građevini ili objektu. Pogreška koja se pri tomu napravi je neškodljiva.

Svi ostali načini koji su u hrvatskom i slovenskom pravu prvenstveni načini dostavljanja su u Njemačkoj zamijene za redoviti način dostavljanja. Tako je u njemačkom pravu rezervno mjesto za dostavu, dostava u stan ili kuću.³⁸

Jednako tako je rezervno mjesto za dostavljanje mjesto gdje stranka ima svoje predstavništvo. To predstavništvo može biti na području suda gdje je registrirana ili na području najbliže pošte, ili na području najbliže policije. Rezervno ili zamjensko mjesto gdje se može izvršiti dostavljanje je okvir poslovnog objekta.³⁹

Moje je mišljenje da bi i u Hrvatskoj i u Sloveniji bilo potrebno pri reguliranju dostavljanja uvesti rješenja kao u SR Njemačkoj. To znači da se na svakom mjestu na kojem se zatekne osoba može uručiti sudsko pismeno.

Onda više ne bi ni bilo potrebe za dostavljanjem oglasnom pločom suda.

ZAKLJUČAK

Dostavljanje oglasnom pločom suda u parničnom postupku u Hrvatskoj proizvodi niz problema i teških pravnih posljedica za stranke u parničnom postupku posebice za tuženika.

Posebice je neprihvatljiva sudska praksa koja u dosta slučajeva, kada je propisana osobna dostava, dostavu oglasnom pločom suda izjednačuje sa osobnom dostavom. To je posebno slučaj pri dostavljanju tužbe, presude, a u Sloveniji i pozivu za plaćanje sudske pristojbe. Dakle, pismena kojima se pokreće parnični postupak i pismena koja su vezana za protek vremena moraju i po ZPP-u biti dostavljena osobno, pa je nedopustivo da se osobna dostava može nadomjestiti oglasnom pločom.

Mišljenja sam da se dostavljanje oglasnom pločom suda u parničnom postupku u potpunosti treba izbaciti (kao što je to u SR Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj, pa i u Direktivi EU) jer doprinosi pravnoj nesigurnosti potencijalnih stranaka u parničnom postupku.

37 Vidi članak 180 DZPO, također Putzo, o.c.str. 36.

38 Tako i članak 181 DZPO, tako i Putzo, o.c.str. 368.-369.

39 Vidi članak 183 DZPO, tako i Putzo, o.c.str. 372.-373.

Potrebno je proširiti i krug osoba ili ustanova koje mogu vršiti dostavu sudskih pismena, koje bi bile zainteresirane da se dostavljanje izvrši i iz razloga što za to dostavljanje imaju i određenu novčanu stimulaciju.

S druge strane, i mjesto uručenja treba promijeniti i proširiti te primijeniti rješenja kao u SR Njemačkoj, gdje su zapravo, sadašnja rješenja mjesta uručenja u Hrvatskoj i Sloveniji zapravo rezervna rješenja za rješenja u SR Njemačkoj. To znači da bi pismeno moglo biti uručeno primatelju tamo gdje se primatelj zatekne ili nađe (ulica, osobni ili javni prijevoz, restoran itd.)

Ako bi se proširio krug osoba ili ustanova koje mogu vršiti dostavljanje, pa ako bi se proširilo i mjesto uručenja pismena, tada ne bi bilo ni potrebno bilo kakvu dostavu vršiti oglasnom pločom suda.

Popis kratica:

- DZPO, Njemački zakon o parničnom postupku
- ZPPRH, Zakon o parničnom postupku Republike Hrvatske
- ZPP SI, Zakon o parničnom postupku Slovenije
- OZPO, Zakon o parničnom postupku Austrije
- ZSTG, Zakon o dostavljanju Austrije
- GVG, Ustavni zakon o sudovima Švicarske
- BZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Bund, Švicarska
- BernZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Bern, Švicarska
- LuzernZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Luzern, Švicarska
- Uri ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Uri, Švicarska
- Schwyz OG, Organizacijski zakon kantona Schwyz, Švicarska
- Obvalden ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Obvalden, Švicarska
- Nidvalden ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Nidvalden, Švicarska
- Glarus ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Glarus, Švicarska
- Zug OG, Organizacijski zakon kantona Zug, Švicarska
- Freiburg ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Freiburg, Švicarska
- Basel-Stadt ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Basel Stadt, Švicarska
- Basel-Land ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Basel-Land, Švicarska
- Thurgau ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Thurgau, Švicarska

Popis literature:

Udžbenici:

1. Lojze Ude, Civilno pravdni postopek, Ljubljana, 1998.
2. Lojze Ude, Civilno procesno pravo, Ljubljana 2002.
3. Lojze Ude-Aleš Galič, Zakon o pravdnem postopku, Ljubljana, 1999.
4. Siniša Triva-Mihajlo Dika, Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 2004.
5. Heinz Thomas-Hans Putzo-Klaus Reichold-Rainer Husstege, Zivilprozessordnung, Munchen, 1999.
6. Hans Ulrich Walder Bohner, Zivilprozessrecht, Zurich, 1983.
7. Max Guldener, Schweizwerisches Zivilprozessrecht, Zurich, 1979.

Zakoni:

1. DZPO, Njemački zakon o parničnom postupku
2. ZPPRH, Zakon o parničnom postupku Republike Hrvatske
3. ZPP SI, Zakon o parničnom postupku Slovenije
4. OZPO, Zakon o parničnom postupku Austrije
5. ZSTG, Zakon o dostavljanju Austrije
6. GVG, Ustavni zakon o sudovima Švicarske
7. BZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Bund, Švicarska
8. Bern ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Bern, Švicarska
9. Luzern ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Luzern, Švicarska
10. Uri ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Uri, Švicarska
11. Schwyz OG, Organizacijski zakon kantona Schwytz, Švicarska
12. Obvalden ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Obvalden, Švicarska
13. Nidvalden ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Nidvalden, Švicarska
14. Glarus ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Glarus, Švicarska
15. Zug OG, Organizacijski zakon kantona Zug, Švicarska
16. Freiburg ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Freiburg, Švicarska
17. Basel-Stadt ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Basel-Stadt, Švicarska
18. Basel-Land ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Basel-Land, Švicarska
19. Thurgau ZPO, Zakon o parničnom postupku kantona Thurgau, Švicarska

SUMMARY

The delivery by the law-court bulletin board, in the legal proceedings in Croatia, causes many problems and severe juridical consequences to the parties in legal proceedings, especially to the defendant.

The law practice of equal the personal delivery by the law-court bulletin board is unacceptable.

This includes the delivery of the accusation or the sentencing, and in Slovenia also, an invitation to pay the law-court fee.

The letters which start the legal proceeding and those which are connected to the time passing must be, according ZPP, delivered in person.

I think that the delivery by the law-court bulletin board in the legal proceedings has to be ceased because it makes all parties insecure.

This way of delivery does not exist in Germany, Austria, Swiss and in EU Direction.

It is essential to extend the circle of the people and institutions which can deliver the letters. For performing this duty they have to get paid.

The place of the service has to be changed and expanded.

The solution could be as it is in Germany. The current solutions in Croatia and Slovenia are the spare solutions in Germany.

The letters could be delivered to the receiver wherever he is, for instance: in the street, public transportation, restaurant etc.

In conclusion, if the circle of persons and institutions which are eligible to deliver the letters and the place of delivery had expanded, then there would not be any need to deliver by the law-court bulletin board.

Key words: *service, Law-court bulletin board*